

Consulta

previa • libre • informada
de buena fe • culturalmente adecuada

a personas, pueblos y comunidades

indígenas

en materia de **Postulación y Autoadscripción** para candidaturas a **diputaciones locales**

ÚRI NÁ'I ÚRI ÉZA'R ÉBA'R

ÚRIR ÉZA'R EGÁ ÉBA'R PA BE RÁNDI RINHÍ RAR'Ó KI RÁNDI NCH'É RINÍ RÁMHAB PA BE UR'Ú RINHÍR NDI ÉGA UR'UR ÉNER EGÁ TSHÁ ÚGU' ÉTA'B ÉNDEH PABE MAHÁR KÍMBA' RÁNESB KI RÁWEHR SIKHÁ KÁNE É'I UR'U RAGÉH.

Úr'ur ndi Consejo General ndi Instituto Electoral ndi Estado ndi Guanajuato ubo' kí'i úr'ur rinhí e'eh pa be káne kímba' ragásb 1, 2, 41 urú rinhí V rinhí C ki 133 ndi *Constitución Política ndi Estados Unidos Mexicanos*; 1, 2, 3 ki 6 ndi *Convenio número 169 ndi Organización Internacional ndi Úrhan ndi Kúmūr Éza'r*; y *Tribales ndi Países Independientes*; 19 ki 32 ndi *Declaración ndi Naciones Unidas sobre ndi Kúmūr Éza'r úp'ih úr'u rinhí*; XXIII ndi *Declaración Americana ndi kí'i úr'u rinhí Derechos ndi Kúmūr Éza'r*; 1, 77, 78 fracciones XXI ki XXIV, 92 fracciones II ki XLIII ki 103 fracción VI de la *Ley de Instituciones ki Procedimientos Electorales pa be Estado ndi Guanajuato*; y 3, 5, fracción I, 10 y 11 ndi *úr'u rinhí pa be úrir awéhr*, *úri kímba' ánesb ki an'ih ndi úri éthar n'í síku' káne etséh ndi Estado ndi Guanajuato*.

ÚRI ÉZA'R ÉBA'R

Úrir, úr'ur ki úza'r úre'r ndi ke kúmūr me ránzor ndi richhír ndi ém'ah Padron ndi úbo'r úza'r ndi Guanajuato úbo' únhu' égis, éba'r Guanajuato kúri éwanhe kábe' úrha' ndi kichhán mahár nehé' sikhá ná'i rinhí inch'íri ichhán, kábe' ndi kíku éma, sikhá richhí kit'ésin kibí'e n'i kigún'in pa be ná'i áteh tákis ki íri' téhø', sikhá íri' kit'ésin i, mahár úrir ndi Congreso ndi Estado andøhr anhú ki sá' ubés nehé atshá i, nehé kúri atshá'b ki atshá i. jéndime úrir mapé ríni akhø'rk'un ki atshá n'i ndi kigá richhí kit'ésintipán ki ránzor úza'r: éza'r, ézáhr ki, kábe' er'í úr'u rinhí nakí pa be úp'ih úr'u rinhí kímba' rakhásb ki sí'áh pahá sut'í n'í ndi sá' rinhí í'è ékhar ki pa be úr'u rinhí ndi títanch'er ki úr'u rinhí 2023-2024 ndi kábe' éza'r riní ámháb ndi bána'i úbo' Guanajuato tøhø' táku'n kábe' kúmu kíku nimbó éteh égis:

MAN'ÍGO ARÍH'

Uráwa. K'ágo úrir o tat'úr rinhí áts'ahn.

- a) Úrir ndi tat'ú ába'r. sí'áh n'í síndeh ígo' o íta'nhe pa be sí'áh nánde' sích'on ki kínu' ná'i úrir ékhar, kábe' kumú ndi kíku há, richhír, richhí ére' sím'er, rígu, ígo' ndi n'í émbin ki ígo' ndi n'í émba'b ráwin ki ná'i úr'ur.
- b) Úr'ur ndi taká tap'ín ndi éwøh richhí ésa'k'un ndi Instituto Electoral ndi Estado ndi Guanajuato úbo' (IEEG) utá íginhe ki isénhe ki Unidad Técnica Jurídica ndi lo Contencioso Electoral (UTJCE) agésk'un pa be mapé unhú' kíta'n.

- c) Úrir ndi urá ápi. Úr'ur ndi de Desarrollo Social ki Humano (SEDESHU)
- d) Úr'ur ndi taká ki'i ékhes. Ur'u ndi Instituto Nacional ndi Pueblos Indígenas (INPI)
- e) Úr'ur ndi taká úr'u agás. Úr'u Procuraduría ndi Derechos Humanos pa ná'i ndi Estado ndi Guanajuato úbo'.
- f) Úrir ndi ar'í tat'úr. Úrir ki úr'ur ndi kurí ar'íb kibí'e tat'úr .rinhí ndi ná'i után'in nánt'a nehé ka'ín, chi súgi' rinhí ndi kit' purmhé'' tshá ísø'ni' ijíe kibí'e íro' kúmu níhi kibi'e kíwøh 'ésin ésa'bnhe pa be tshá kirún kábe' sáníhrk'ún agésk'un pa IEEG be ubés ijíe nehék'un kurí kása'bun kábe' be ijíe nehék'un nánt'a úrha' kátsha' kichhán

Taréh' rinhí. Man'éran er'í rinhí ráts'ahn. Nehé kúri kibí'e n'i kigún'in pa be ná'i áteh tákis ki íri' téhø', sikhá íri' kit'ésin i, mahár úrir ndi andøhr anhú ki sá' ubés nehé atshá i, nehé kúri atshá'b ki atshá i. jéndime úrir mapé ríni akhø'rk'un ki atshá n'i ndi kigá richhí kit'ésinirúnhe kí'i úrhan pa bána'i úrir kímba énhesb i ki kít'a kángar kibí'e támbo átsha.

Tín'uhn. Kábe' rinhí égi'. Kí'i ínu' ígo' rinhí me richhír ndi nánk'uh nángu'n man'í ndi éma kúmu kí'i enkhá', ígo' ndi kít'a úr'ur richhí émbin kúmu ígo' ndi tárhe ip'ín mē kit'áki kít'a richhír émha kábe' mahár káne úgu' rágu' kít'ab émha mā káne náru me uráwa.

Tipán . Kábe' be át'e pa be rinhí áts'ahn.

- a) Kó'onkha úba' ndi taká ár'eh ki úba' ndi ámha n'í úba' rinhí áts'ahn

Úba' nánt'a up'ín sánzeb égas ndi Octubre um'á ndi 2023 sápha, richhí kit'ésin mahár kíkí inhích'ín go' pa be úrir randøhr at'øhk'un) ki kánga búp'er kibí'e tat'úr mahár n'i sá'ih sikhá sí'áh éwøh richhí ésa'k'un ígi' út'e kúmu níhi, sat'áhrnhe ki ki'i rinhí ndi éteh nimbó égis í'ánhe ukú' íri' síru, kít'ab émha ma ni sáru márhe sikhá úrir egá úrha' éran, ki kít'a kib. Ná'i rinhí ndi égu'n, etshár i pa be káne sí'áh n'í sí'ih ki káne erhó í'e be ét'e richhí kit'ésin mahár kíkí inhích'ín go' pa be úrir randøhr at'øhk'un) ki kánga búp'er kibí'e tat'úr.

Mē í'e ha, IEEG ki INPI taká úri agéts'es kúmúrk'un k'a ndi ingwínhe íngornhe ki ígo' úrir ndi ékhes'un kínu' sínkha'résmē ndi káne ét'u igá'r ki káne ét'u íthø'r íngornhe pa be anhú sikhá íri'r me umē kó'onkha rinhí ndi bánhor kúri émha í'áh káne íri' utsháb nat'ú unhínthø ragá'r bánhor kit'áhbun tsúmu ki ná'i úp'in úrir úrir.

Úbo' ndi taká rinhí áts'ahnb, rínkhar'r sawúch'in, iwánhe ki richhí nánde' it'ésnhe man'í ndi bánhor kut'ábíe ut'é richhí ichhábo i man'í ndi kit'áhb íro' re kit'és sawúsnhe, úts'a ndi kit'ésin níhi sása'nhé ki nímbó iwé'bnhé it'áhnhe pa be man'í ndi kíkú éteh tsha úgu' kíta'bún kichhán pa be rinhí áts'ahnb ki riní ámháb kúmur néhe purmhé' isé'ni ná'i ndi úta égin ná'i bánhork'un, kibí'e bánhor maré' it'áhnhe sikhá ígo' én'uh kégo' be richhí égu'n me ki ndi richhí ésa'k ígi, ná'i sakésnhe ki úri ndi úri ékes n'í naníhr ndi íthè' náwe'r ígo' be kíndi n'í ichhánhe pa be úrir anhúk'un kábe mahár íkesin ki í'e úrir mahár natór pa be si'áh n'í síníhr me si'áh úgu sí'e íngwa'rhe pa be máre' awík'un.

b) Man'í úba' ndi ándi úri banhú

Úba' nánt'a up'ín ráts'oro ndi Octubre um'á ta úba' nánt'a páme ndi Noviembre um'á 2023 sápha me bánhorin mejó n'í nánde' naníhr ki ná'i kína richhí it'ésnhe ki kína irúnhe man'ígo sa'áhn'inkúri ésa'bnhe man'ígo o kúmu úkhar me n'ígo o úr'ur ékhar pa be máre' éteh égis sikhá nánt'a úba' kumú mejó n'í nánde' na'íh. Kégo' be mahár káne rinhí rarú.

Íro' úba' ndi ándi úri banhúr, bánhor mahár úta ágin pa be mapé úrir kí'i úri ratshér man'ígo éwe kábe' rá'e sikhá máre' káne mahár rinhí rarúkégo' be ricghhí ita'habúnit'áhbo. Ki kénkha ur'ó ná'i éwe, ígo' ndi úrir ékhes (kumú kí'i há, ke ndi ún'e ébo, ke ndi n'í ér'ir, ke ndi úrir írèh'r, ke ndi úr'ur egá, kí't'akib) mapé kí't'a ur'ó éwe, sa' mundá pa be káne rarú i.

Í'e há, pa be ná'i úrir ar'áhb úbo' mahá' n'í ná'ih, man'í síwur mahár rawégun kágun méske si'áh súhin, í'e be ní í'áhn ikágun kúmu úri maré'rgun ndi sá' únu'n mejó n'í ná'i sá' úba' íwur sa níkun ki nírun man'ígo o mahár kíkí satí rutshán pa be kí'i si'áh m'è'è súnogun.

c) Rinhí taká múki' andú'b

Úba' ráts'oro ndi ta úba' ráts'oro táku' égas ndi Noviembre um'á ndi 2023 sápha, nimbó túwè' tuté'n íro kibí'e iká pa éwèh máno íro ki pa tárhu ni nánde' ro' natshá túnahu', mápa tuts'áhrhu' me nánt'a etís épíh ubés náná' tíkeh tímbi'm'u. mátho' uwárg ta kéga' téhè pa ni tá'íhn.

ku'ó súnaga éwèh ki UTJCE undí utshé kú'o uk'ás eten'es ma ut'íses ma kúri mungwíhbos íka tehè kúri túwa kí'i ndi úrir érhe'n pa tárhu mán'i úri ni nánde' ki pahá ro' me tárhu kúnhe éhir ki úr'o mahá' épè'n ri pa tárhu ndi éwèh richhí ésa'k'un ése agésk'un pa be úrir ndi ur'ó íri' ékhar úrir íngwarhe pa be rinhí anhú kábe' té'e pa sikhá nánt'a úba' mejó nánt'ahn kí'i rinhí mahár ragés ígo' úba' ndi méjo n'í ná'ih, ubés tsha rinhí ich'áhnhe kábe'be át'e ki man'ígo atshá pa eb siá'h n'í síníhrabár pa be máre' ap'ík'un kábe' éga úrha' éghan. í'e be man'éran be émha ígo' ur'ór ni úri múki' ékhar, man'éran émha ma ígo' si'áh káne n'í sí'íh, kábe' ét'e pa be ná'i úrir ndi íro' ur'ós it'áhn mahár ékhes ki kan'í ép'o nánt'a sím'è'thè

ri, író' ndi é'i kuzé' muzá sá' úsa' Noviembre nimbó úwə' kúnhe únes 2023.

Sangwáro. Kégo' be úrir tamhús rinhí áts'ahnb.

Kíku ndi nimbó égu'n í'e be ána úri amhús ki úba' ndi egá úr'ur egá ér'eh me kí'í o éza'r taká anhú:

Títar	Úba' ki kéta'i
Guanajuato úbo'	Ur'ó úri múki' IEEG/ úba' ndi taká rinhí áts'ahn ki uba' ndi rinhí ndisima áts'ahn, úba' 28 ndi octubre um'á
Títa Sindéhn úbo'	----- úba' 30 ndi octubre um'á
Úbo' kúnü' úbo'	----- úba' 3 ndi noviembre um'á
Samigue úbo'	----- úba' 5 ndi noviembre um'á
Celaya úbo'	----- úba' 7 ndi noviembre um'á
Victoria úbo'	----- úba' 9 ndi noviembre um'á

Táku'n. úba' ndi úrir rinhí áts'ahnb ki ámhá'b

Úrir ndi taká ámhús sá ndi sawúch'in, úri Unidad Técnica Jurídica ki ndi Contencioso Electoral ndi richhí ésa'k ígi, máre' ingwínhe kábe' úrir nehé, kúri irúnhe man'éran ni i'áh ná'i úrir nápo' nakhés úba' íwur úrir taká tsúmu ním'ah ép'ih mahár ingwínhe baná'irk'un ki iwánhe man'ígo mahár kó'onkha rinhí re mahár ut'e kúmu níhi ichhán ki k'áro re mahár ragésk'un pa be rinhí íri' ít'éhn ki sikhá úba' ráno'b n'í ná'ih sa sáku sangwəhn ichhán sikhá nánt'a úba' mejó n'í ná'ih, kábe' rinhí sikhá nánt'a ndi k'á garú diego.remirez@ieeg.org.mx, carolina.gasca@ieeg.org.mx ki manuela.cano@ieeg.org.mx úba' n'í ná'ih ki úrir ndi ich'íhr kábe' mahár íkes irutshán sikhá nánt'a úba' mejó n'í ná'ih: _____ ígo'.

473 73 530 00 ext. 3206

Kumú mapá ti ugá umán, úrir ndi egá ich'íhr tátá ún'e úr'u erár ún'e risér tángwəh úra'b, IEEG <http://consultaindigena2023.ieeg.mx> tángwəh tsha úsob pa be sí'áh kúnhe mahá' súnge'n utshég ma nánt'a kúri uk'ón ma éwəh máno íro man'ígo go' nánt'a kúri uk'ón me ka ichhán pa be ná'i úrir ndi egá ich'íhr mahár kímba' ránesb man'ígo' mahár ichhá énu' ná'i úrir kímba' érehr íka kúri úwa tarhú.

Sakísb. Ígo' rinhí ndi kíku síngwisme me rinhí kíku sítehrme, nánt'a ki úr'u re tángwin arú man'í ndi kíku síngisme ki Unidad Técnica Jurídica ki ndi Contencioso Electoral be

en materia de **Postulación y
Autodescripción para candidaturas
a diputaciones locales**

rinhí arú.